Ayrshirekasvattajien syyskokous

Vuoden Ayrshirekasvattaja 2012 – Rannan Ayrshire

Suomen Ayrshirekasvattajien syyskokouksessa valitaan perinteisesti Vuoden Ayrshirekasvattaja. Vuoden Ayrshirekasvattajaksi 2012 valittiin Rannan Ayrshire eli Aaro ja Mirja Koljonen Teuvalta. Heillä on yli sadan lehmän karja ja Rannan Ayrshiressä rotuun uskotaan vahvasti. Mirja toimi yhdistyksen puheenjohtajana kahdeksan vuotta.

Rannan Ayrshiren väki, Mirja ja Aaro Koljonen poikiensa kanssa. Kuva: Elly Geverink

Mirja Koljonen ei ole maatilalta kotoisin vaan helsinkiläistyttö, jonka ensimmäinen lehmäkokemus oli kymmenvuotiaana lomapaikassa. Maatilamatkailutilalla oli yksi lehmä, lähes kokovalkoinen ayrshire, Lumikki, joka teki Mirjaan vaikutuksen. Mirjan sukulaisilla oli Viialassa iso ayrshirekarja ja 11-vuotiaasta eteenpäin Mirja vietti paljon loma-aikojaan siellä tehden myös töitä ja kuunnellen samalla juttuja lehmistä ja jalostuksesta. 1980-luvun puolivälistä asti hän on pitänyt yhdessä Aaron kanssa Aaron kotitilaa. Tilalla oli Mirjan sinne tullessa 13 lehmää vanhassa parsinavetassa. Tällä hetkellä lehmiä on uudessa pihatossa 122. Lehmistä vain neljä on holsteineja, kaikki muut ovat ayrshirejä. Mirja kertoo harkinneensa vuosia sitten ostavansa erään hyvän friisiläiskarjan lopetushuutokaupasta jonkin eläimen, mutta se jäi harkinnaksi. Myös ensimmäiset tuontiholsteinalkiot kiinnostivat kovasti, mutta kun niiden hinnat nousivat useampaan tuhanteen markkaan, alkiot jäivät ostamatta. Vuonna 1998 Pirkkalassa myytiin Ollinahon hyvä friisiläiskarja ja sieltä Mirja osti yhden hiehon. Siitä polveutuvat kaikki Rannan tilalla nykyisin olevat holsteinit. Vuonna 2000 Englannissa pidetyn ayrshirekonferenssin jälkeen ei ole ostettu kuin yksi musta vasikka. Rannan tilalla todella uskotaan ja luotetaan ayrshirerotuun: navettalaajennukset on täytetty ayrshireeläimillä ja tuleva lehmämäärän tuplauskaan ei lisää holsteinin osuutta. Ostoeläimet ovat ayrshirejä ja toki myöhemminkin ostetaan jalostuseläimiä oman karjan jalostuksellista perustaa vahvistamaan, että saataisiin useita, hyviä lehmäperheitä ja sukulinjoja karjaan.

Ayrshiren valtteja

Kun kysyn, miksi juuri ayrshirerotu on ykkönen, Mirja kertoo arvostavansa sitä, että ayrshire on sellainen all-around-rotu, joka pärjää ja toimii hyvinkin erilaisissa olosuhteissa, erilaisilla ruokinnoilla ja erilaisissa hoitoympäristöissä. Ayrshirejä löytyy niin Kolumbian vuorenrinteiltä, Uuden-Seelannin ympärivuotisilta laitumilta kuin suomalaisista navetoistakin. Mirja mainitsee rodun isoksi plussaksi myös terveyden ja elinvoiman. Koljosillakin tavoitteena on helppo karja eikä navetallinen "ansarikukkia", jotka tuottavat kyllä hyvin huippuolosuhteissa, mutta eivät kestä mitään vastoinkäymisiä sairastumatta. Lisäksi Mirja kokee, että ayrshirepuolella jalostus antaa enemmän kuin holsteinmaailmassa. Koska ayrshire on maailmanlaajuisesti pieni rotu, jokainen kasvattaja ja karja on tärkeä ja yksittäisen tilan tekemisillä on merkitystä jopa kansainvälisesti.

Ayrshiren puolesta, vuodesta toiseen

Koljosten valinnasta Vuoden Ayrshirekasvattajiksi ei voitane puhua minään jymyyllätyksenä, sillä Mirjalla on takana kahdeksan vuotta yhdistyksen puheenjohtajana. Kysyin Mirjalta, mitä palkinto hänelle merkitsee. Mirja kertoo olevansa valinnasta iloinen ja tyytyväinen ja sanoo, että nimitys tuntuu olevan sellainen, jonka ayrshireihmiset kokevat tärkeäksi. Kysyin myös, mistä hän on löytänyt aina uutta virtaa taistella ayrshiren puolesta. Mirja sanoo, että kun koko ajan oli jotakin meneillään, uutta pohdittavaa ja eteenpäin vietävää, se ruokki kiinnostusta ja aito into pysyi mukana koko ajan. Ensin tuotiin luokitus Suomeen vuonna 2004 ja järjestettiin yhteinen vuosinäyttely holsteinväen kanssa. Vuonna 2005 yhdistys oli jo järjestämässä rodun omaa vuosinäyttelyä Farmarin yhteydessä ja näyttelykulttuuria kehitettiin aktiivisesti. Sitten tulivat Maailman Ayrshire Federaation jäsenyys, kansainväliset kontaktit, alkiotuonnit, konferenssinäyttely ja yhteistyö

Sarka-messujen kanssa. Lisäksi lehteä on tehty ja kehitetty koko ajan.

Suomen Ayrshirekasvattajat – yhteistyön voimaa

Mirjan mielestä Suomen Ayrshirekasvattajat on jo merkittävä toimija. Yhdeksi tärkeimmistä yhdistyksen aikaan saamista asioista Mirja nostaa sen, että karjanomistajat ovat ymmärtäneet, että "Nämä ovat meidän lehmiämme ja jokainen karjanomistaja voi itsekin vaikuttaa.". Oman kiinnostuksen avulla voi viedä eteenpäin karjaansa ja rotua ja samalla matkan varrella oppii itse paljon. Intoa on onnistuttu siirtämään nuorillekin; nuoria on paljon mukana yhdistyksen toiminnassa, ja se on monilla vaikuttanut jopa ammatinvalintaan. Toinen erittäin tärkeä yhdistyksen ansioksi laskettava asia on luokitusajattelun tuominen Suomeen. Luokitusjärjestelmän tärkeys on ymmärretty ja monet AF-luokitukseen panostaneet karjat ovat edistyneet jalostuksessaan huimasti.

Suomen Ayrshirekasvattajia "syytetään" monesti siitä, että toiminta painottuu näyttelyihin. Mirja itse kertoo olleensa mukana karjanäyttelyssä lehmän kanssa ensimmäistä kertaa vuonna 1994. Silloin ProAgrian, Faban ja keinosiemennysyhdistysten delegaatio valitsi näyttelyyn lähtevät lehmät ja hiehoja ei ollut mukana ollenkaan. Lehmät olivat kouluttamattomia eikä karjanomistajille aiheutunut näyttelyistä mitään kuluja. Suomen Ayrshirekasvattajat ovat tuoneet Suomeen erilaisen näyttelykulttuurin. Näyttelyihin liittyy myös paljon sellaista, mitä tietokannoista ei näe. Näyttelyiden, kotisivujen ja kuvien avulla voidaan tuoda esiin omaa jalostusnäkemystä ja sitä, miten jalostus etenee

Yksi tärkeä perhe syntyi vahingossa 80-luvun lopussa kun myyjä lähetti väärän vasikan ostamani sijaan. Uuttera oli satatonnarin tyttärentytär ja sonninemän tytär. Virhe huomattiin vasta kun Uutteraa siemennettiin ja korvanumero ei täsmännyt siemennyskortin kanssa. Tätä perhettä on ehdoton lempparilehmäni Uraliisa AF-GP83 (Jerry x Ripken) ja näyttelyissä esiintynyt Apu AF-GP83 (Poker x Copper) sekä tyttärensä Intopinkee (Remington). Kaikki nimet viittaavat työntekoon. Kuva: Elly Geverink

"vaihtoehtoisen jalostusstrategian" avulla. Niitä tuloksia ei oikein voi katsoa muualta. Näyttely on myös paikka, jossa uudet jäsenet ja rodusta kiinnostuneet voivat jututtaa karjanomistajia ja nähdä heidän eläimiään. Näyttelyissä tuodaan esiin ayrshirerotua ja sen ominaisuuksia myös muille alan toimijoille; voidaan esimerkiksi kertoa robottifirmalle, että lehmän ei tarvitse olla musta ollakseen tarpeeksi korkea ja hyvärakenteinen robotille. Nykyään näyttelyissä korostuu kansainvälisyys. Paikalla on usein muitakin ulkomaalaisia vieraita kuin tuomarit. Näyttelytoiminta puolustaa paikkaansa myös siinä, että nuoretkin haluavat olla mukana ja viihtyvät näyttelyssä, ja onhan ihmisten tapaaminen oikeasti paljon enemmän kuin virtuaalikontaktit.

Joskus kuulee myös puhuttavan, että yhdistyksen toiminta on "sisäpiiritouhua". Mirjan mielestä niin saattaa ollakin esimerkiksi hallitustyöskentelyn osalta, mutta silti yhdistyksen jokainen jäsen antaa oman, arvokkaan panoksensa. Jo kokouksiin osallistuminen on paljon, eläinten tuominen näyttelyihin vähän enemmän ja näyttelyn rakennustalkoisiin osallistuminen ihan oma lukunsa. Myös keskusteluun osallistuminen on tärkeää. Ihmisillä on erilaista osaamista ja kun yhdistystoiminnassa päästään hyödyntämään ihmisten parhaita ominaisuuksia ja osaamista, 1 + 1 onkin paljon enemmän kuin kaksi. Koska ayrshirerodun ympärillä ei pyöri iso raha, yhdistyksen jäsenet ovat keskenään tasa-arvoisia lehmämäärästä riippumatta.

Lehmät isolla L:llä

Entä sitten ne Mirjan elämän tärkeimmät ayrshireyksilöt? Ensimmäinen tärkeä lehmä oli Soma, joka ostettiin lopettavasta karjasta vasikkana konsulentin suosituksesta. Somalla oli hyvä emä ja emänemä Liukas. Mirja kävi tuolloin vielä tilan ulkopuolella töissä ja osti omilla palkkarahoillaan Soman ja myös Liukkaan. Soma oli lypsytyyppinen, valkoinen

Koljoset luottavat maidontuotannossa ayrshireen. Kuva: Mirja Koljonen

lehmä ja sen isä oli Saarihaan Osma. ASMOa edeltävä huuhteluprojekti huuhteli Somaa, mutta siitä ei saatu alkioita. Seuraava erityisen tärkeä lehmä oli Arabi. Arabi oli kaunis lehmä ja sen kanssa Mirja oli ensimmäistä kertaa näyttelykehässä vuonna 1997. Arabin isä oli Sormulan Nolla. Arabista ei jäänyt tyttäriä, mutta siitä jäi tilasonni Vaaralan Aikasta. Soman sukuun syntyi aikanaan Pretevä. Legendaarinen Rannan Pretevä oli Soman tyttärentytär. Pretevä oli toinen lehmä Suomessa, joka luokitettiin excellentiksi – ja se oli lopulta EX 90-4E, neljä excellent-luokitusta on vielä toistaiseksi Suomen ennätys. Luokituksen lisäksi se oli mahtava lehmä niin kotona kuin näyttelyissäkin. Pretevä halusi olla ihmisen kanssa hyvässä yhteistyössä ja se oli älykäs. Nykyisistä lehmistä suosikki on Rannan Uraliisa, jolla on kertakaikkisen hieno luonne. Uraliisa on erinomainen lypsylehmä, joka on luokitettu GP 83 ja poikinut kuusi kertaa. Se saa asua poikimakarsinassa, koska se on kotonäkökulmasta unelmalehmä.

Terveisiä ayrshireväelle

Mirjan mielestä rodun tulevaisuus on juuri sellainen, millainen kasvattajat haluavat sen olevan, jos sen eteen tehdään töitä. Jos rodun ja oman karjan eteen on valmis tekemään töitä – mahdollisuuksiensa mukaan, rodun tulevaisuus on niissä käsissä. Mirjan mielestä nyt, kun Viking Genetics romutti kantakirjan alkuperäisen idean, yhdistyksen rooli on tärkeä siinä, että Suomessa säilyisi ja kehittyisi kohtuullisen puhdas ayrshirekanta (vrt. A-kantakirja). Mirja ei kuitenkaan tarkoita sitä, että pitäisi käyttää vain kanadalaista ainesta, sillä SRB:kin on jo kauan ollut vahvasti mukana ayrshiressä. On parempi, että säilyy vähän pienempi populaatio tällaisia kohtuullisen puhdasrotuisia lehmiä kuin isompi populaatio "vesitettyjä" lehmiä, joilla ei ole selkeää rotuprofiilia. AYRSHIREpopulaation säilyminen on tärkeää. Jos mennään kokonaan sekarotuiselle linjalle, siltä ei ole enää paluuta.

Yhdistyksen jäseniä – nykyisiä ja tulevia – Mirja innostaa tulemaan mukaan toimintaan. Toimintaa on monenlaista ja esimerkiksi foorumikirjoittelun pysyminen aktiivisena olisi tärkeää. Myös aktiivisuus lähipiirissä on arvokasta: voi ottaa vieraita vastaan, ottaa tapahtumiin tai tilavierailuille mukaan sellaisia kavereita, jotka eivät yksin lähtisi. Ayrshire tarvitsee työtä ja ihmisiä, jotka uskovat rotuun. Jos määrätietoisesti tavoittelee hyvärakenteista ja hyvin lypsävää ayrshireä, sen voi saavuttaa. Mirja muistuttaa, ettei pidä tuudittautua siihen, että ayrshire lypsää vähän vähemmän; kyllä ayrshirekin lypsää, kun perinnöllinen perusta on kunnossa ja lehmät laitetaan hyvän ruokinnan avulla oikeasti töihin. Kun lehmät kestävät karjassa useampia lypsykausia, tuotosta tulee helposti lisää syöntikyvyn kasvaessa. Hyvä tavoite on, että karjan lehmistä puolet olisi kolmesti tai useammin poikineita, myös se tuottaa lisää maitoa tankkiin. Uskon, että Mirja tietää, mistä puhuu ja oman jalostustyönsä tuloksia hän ja Aaro voivat ihailla kotinavetassaan. Samanlaisiin tuloksiin voivat päästä muutkin, se vaatii vain määrätietoisuutta ja uskoa ayrshireen.

Salla Rautio